

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 68 hallituksen esityksen johdosta laiksi peltoalan perusteella suoritettavasta vientikustannusmaksusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunta on 5 päivänä lokakuuta 1993 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi edellä tarkoitetun hallituksen esityksen n:o 178.

Eduskunnan päätksen mukaisesti maa- ja metsätalousvaliokunta on antanut asiasta lausunnon, joka on tämän mietinnön liitteenä.

Valtiovarainvaliokunnan asettamassa verojaostossa, joka on valmistellut mietinnön valiokuntaa varten, ovat olleet kuultavina maatalousneuvos Heimo Hanhilahti maa- ja metsätalousministeriöstä, vanhempi budjettisihteeri Elina Selinheimo valtiovarainministeriöstä sekä osastonjohtaja Markku Suojanen Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitosta.

Vuoden 1991 alusta tuli voimaan laki peltoalan perusteella suoritettavasta vientikustannusmaksusta. Laki koskee siihen tehtyjen muutosten jälkeen vuosilta 1991—1993 suoritettavaa vientikustannusmaksua.

Hallitus ehdottaa, että peltoalan perusteella suoritettavasta vientikustannusmaksusta annettua lain voimassaoloaikaa jatkettaisiin siten, että myös vuosilta 1994 ja 1995 suoritettaisiin vientikustannusmaksua.

Lakiin ehdotetaan lisäksi tehtäväksi eräitä sisällöllisiä muutoksia, joista osa sisältää asiallisia muutoksia nykyiseen tilanteeseen verrattuna ja osa on lähinnä teknisluonteisia tarkistuksia.

Maksuvelvollisuuden alaiseksi pelloksi ehdotetaan otettavaksi myös sellainen viljelemätön pelto, jonka valtio on luovuttanut maaseutu-

elinkeinolain nojalla peltona käytettäväksi. Peltoa voitaisiin tällöin myös kesannoida ja se otettaisiin normaalisti huomioon kesannoitavaa alaa laskettaessa.

Koska peltojen yhtäjaksoisen viljelyn ja viljelemättömyyden tarkistaminen maksuvelvollisuuden perusteena olevan peltoalan toteamiseksi tai maksusta vapautumiseksi usean peräkkäisen vuoden osalta on osoittautunut käytännössä vaikeaksi, hallitus ehdottaa, että tarkistaminen tehtäisiin vain edellisvuoden osalta. Kesannoitavaksi pelloksi tulisi kuitenkin hyväksyä vain sellainen pelto, jolla kysymyksessä olevan viljelmän kohdalla on tuotannon tasapainottamisen kannalta merkitystä.

Muutoin laki säilyisi pääpiirteissään nykyisensisältöisenä. Siten vientikustannusmaksua ei perittäisi, jos maksuvelvollinen kesannoi määrätyn osuuden tilan peltoalasta. Luonnollisen henkilön olisi maksusta vapautuakseen kesannoitava peltoalastaan 15 prosenttia. Oikeushenkilön olisi kesannoitava 50 prosenttia. Oikeushenkilön kesannoimisehtoa voitaisiin tietyssä tapauksessa kuitenkin väljentää.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisenä ja puoltaa sen hyväksymistä.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1993

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Saari, varapuheenjohtaja Luttinen, jäsenet Heikkinen, Hämäläinen, Jokiniemi, Kallis, Laaksonen, Lahtinen,

Lahti-Nuuttila, Luukkainen, Malm, Ryyänen, Sasi, Savolainen, Tiuri, Turunen ja Vihriälä sekä varajäsenet Apukka, Backman, Linnainmaa ja Renko.

Vastalause

Laki peltoalan perusteella suoritettavasta vientikustannusmaksusta on ollut voimassa kolme vuotta. Lain tavoitteena on ollut vähentää viljelyksessä olevaa peltoalaa ja sitä kautta viljaylijäämien syntyä. Asetetuissa tavoitteissa on epäonnistuttu rajusti. Valtion varoja on tuhlatu tehottomaan järjestelmään: viljan ylituotanto ei ole supistunut. Kesannoinnin sijasta olisi selvitettävä mahdollisuudet käyttää ylimääräpeltoja esimerkiksi biopolttoaineiden tuotantoon.

Ympäristömielessä kesannointi olisi oikeasuuntainen tiemenpide, sillä mitä suurempi osuus peltopinta-alasta on nurmella tai viherkesantona, sitä vähemmän ravinteita huuhtoutuu

vesistöihin. Lisäksi nurmialan lisääminen helpottaa suojaväyöhykkeiden asettamista huuhtoutumisen rajoittamiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että valiokunta hyväksyisi seuraavan lausuman:

”Valiokunta edellyttää, että viljan ylituotannon estämiseksi kehitetään nykyistä tehokkaampi järjestelmä, jonka tavoitteena on supistaa viljan viljelyalaa ja valtion rahoitusosuutta.”

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1993

Hannele Luukkainen

Tuulikki Hämäläinen

Timo Laaksonen

Jouni Backman

Pentti Lahti-Nuuttila

Matti Luttinen

Lea Savolainen

Asko Apukka

EDUSKUNNAN
MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNTA

Helsingissä
10 päivänä marraskuuta 1993
Lausunto n:o 6

Valtiovarainvaliokunnalle

Eduskunta on lähettäessään 5 päivänä loka-kuuta 1993 hallituksen esityksen n:o 178 laiksi peltoalan perusteella suoritettavasta vientikustannusmaksusta annetun lain muuttamisesta valtiovarainvaliokuntaan valmistelevalle käsiteltäväksi samalla määrännyt, että maa- ja metsätalousvaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa valtiovarainvaliokunnalle.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina maatalousneuvos Heimo Hanhilahti maa- ja metsätalousministeriöstä, budjettipäällikkö Raimo Sailas valtiovarainministeriöstä, jaostopäällikkö Olavi Lindstedt Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitosta, hallituksen sihteerinä Tage Ginström Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbundista ja maanviljelijä Harri Finnilä Haapajärveltä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan peltoalan perusteella suoritettavasta vientikustannusmaksusta annetun lain voimassaoloaikaa jatkettavaksi vuoden 1995 loppuun. Lain mukaan vientikustannusmaksua ei peritä, jos maksuvelvollinen kesannoi määrätyn osuuden tilan peltoalasta. Luonnollisen henkilön olisi maksusta vapautuakseen kesannoitava peltoalastaan 15 prosenttia. Oikeushenkilön olisi kesannoitava 50 prosenttia. Oikeushenkilön kesannoimisehtoa voitaisiin kuitenkin määrätyissä tapauksissa alentaa.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1994 alusta. Esitys liittyy vuoden 1994 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Valiokunta toteaa peltoalan perusteella suoritettavasta vientikustannusmaksusta annetun lain tavoitteena olevan vähentää viljelyksessä olevaa peltoalaa ja viljelijäämien syntyä. Voimassa olevan lain mukaan peltoalan perusteella suoritettavaa vientikustannusmaksua ei peritä, kun peltoalasta vähintään 85 prosenttia on nurmella. Hallituksen esityksen mukaan kyseinen

osuus säilyisi ennallaan, mikä vastaisi myös maataloustuloneuvotteluissa saavutettua sopimusta.

Maksusta vapautumiseen vaadittu nurmialan osuus kokonaispinta-alasta on lain voimassa ollessa vaihdellut ollen alhaisimmillaan 80 prosenttia ja enimmillään 90 prosenttia. Maksuvapautusta on alun perin perusteltu sillä, että laista aiheutuva kesannointitarve saattaisi vaikeuttaa huomattavasti kotieläinten ruokinnan järjestämistä sellaisilla nautakarjatilajoilla, joilla lähes koko peltoala käytetään nurmirehun tuottamiseen. Nurmiosuuden perusteella myönnettävällä maksuvapautuksella on suuri merkitys Itä- ja Pohjois-Suomen maidontuotantoalueilla.

Valiokunta toteaa, että maksusta vapautumiseen vaadittavan nurmimäärän alentamiselle on esitettävissä vahvoja perusteita, vaikka alentaminen johtaisikin lain tavoitteiden vastaisesti viljelyksessä olevan peltomäärän kasvamiseen. Ilmeistä onkin, että laista nykyisellään aiheutuva kesannointitarve vaikeuttaa merkittävästi kotieläinten ruokinnan järjestämistä erityisesti sellaisilla pienillä nautakarjatilajoilla, joilla lähes koko peltoala käytetään nurmirehun tuottamiseen. Valiokunta toteaa edelleen, että vapautumiseen vaadittavaa nurmimäärää määriteltäessä tavoitteena tulisi myös olla se, että maatilojen tuotantotoiminta voisi nykyistä paremmin määräytyä maamme eri osissa vallitsevien ilmastollisten tuotanto-olosuhteiden mukaan.

Valiokunta tuo tässä yhteydessä esiin kesannointijärjestelmän maatilojen tuotantotehokkuutta alentavat vaikutukset, jotka kärjistyvät vallitsevassa taloudellisessa tilanteessa. Yksittäisten maatilojen osalta tilannetta vaikeuttaa edelleen velkamäärien epätasainen jakaantuminen tilojen kesken. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että selvitetään, voitaisiinko kesannointivoitteesta myönnettäviä helpotuksia käyttää vaikeuksiin joutuneiden maatilojen talouden va-

kauttamiseen kuitenkin siten, ettei kokonaistavoite peltoalan vähentämisestä vaarannu.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisenä ja puoltaa sen hyväksymistä edellä esitetyin huomautuksin.

Edellä esitetyn perusteella valiokunta esittää kunnioittavasti,

että valtiovarainvaliokunta mietintöönsä laatiessaan ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja S-L. Anttila, varapuheenjohtaja Iivari, jäsenet Kalli, Kohjoki, Koistinen, Koski, Lahikainen, Polvinen, Pul-

liainen, Rajamäki, Rinne, Saario ja Urpilainen sekä varajäsenet Björkenheim, Laakkonen ja Puhakka.

Eriävä mielipide

Hallituksen esityksen 7 §:n 4 momentin mukaan (johon valiokunnan enemmistökin on päättänyt) vientimaksua ei tarvitsisi suorittaa muun muassa, jos viljelmään kuuluvasta maksuvelvollisuuden perusteena olevasta peltoalasta kasvukauden ajan vähintään 85 prosenttia on nurmella. Tämä ns. nurmiprosentti on hyvin tärkeä luku karjatilloilla. Olennainen kysymys on, mikä prosenttiluku houkuttelee karjatilallisia tehokaimmin luopumaan viljanviljelystä, so. he ostavat karjan tarvitseman viljan viljanviljelijöiltä. Tämä on myös pohjoinen-etelä-kysymys. Ihanetilannteessa pohjoisen karjatilalliset ostavat viljan etelän viljanviljelijöiltä, jolloin toteutuu alueellinen työnjako maataloustuotannon keskeisten tuotannonhaarojen kesken.

Viime vuosina prosenttiluku on vaihdellut 80:n ja 90:n välillä. Luotettavan, empiirisen asiantuntijalausunnon mukaan, jos luku on 90, niin harvat siirtyvät. Jos luku on, kuten hallitus ehdottaa, 85, niin moni epäröi, mutta jos se on 80, haluttu siirtymisvaste saavutetaan. 80 prosenttia ei lisää ylituotantoa karjatilloilla. Niillähän on jo tuotantokiintiö ja lisäksi vasikkapula rajoittaa tuotantoa. Kun viljanviljelyala pienenee, niin vientituenkin tarve pienenee. Menetellyllä voidaan saada laajaperäistämisen kautta myös ympäristönsuojelullista hyötyä.

Edellä olevan perusteella olisi pitänyt päätyä 80 prosentin nurmiosuuteen.

Helsingissä 10 päivänä marraskuuta 1993

Erkki Pulliainen

Pirkko Laakkonen

Osmo Polvinen

Heikki Rinne

Kari Urpilainen